

ตอนที่ 7

4.7 “ปลุกเลี้ยงฝูงลูกบ้านลูกเมืองนี้ ชอบด้วยธรรมทุกคน”

ข้อความในบรรทัดสุดท้ายนี้ แสดงให้เห็นลักษณะการปกครองของพ่อขุนรามคำแหงว่า พระองค์ทรงปกครองลูกบ้านลูกเมือง คือไพร่ฟ้าประชาชนเหมือนพ่อปกครองลูก ด้วยการปลุกเลี้ยง คือการคุ้มครองดูแลลูกบ้านลูกเมืองโดยชอบธรรม

การปกครองโดยชอบธรรมนั้น ตามหลักการทางพระพุทธศาสนา หมายถึงการปกครองด้วย ทศพิธราชธรรม สังคหธรรม จักรพรรดิวัตร และราชจริยาธรรม

ก. ทศพิธราชธรรม แปลว่าธรรมอันเป็นพระราชจริยาวัตร 10 ประการ คือ

1. ทาน มีพระหฤทัยยินดีในการบริจาคทานแก่ยากจนวิญญู คนขอทานและคนกำพร้าอนาถา ยากไร้เชิญใจทั่วไป

2. สีล ทรงสมทานเบญจศีลเป็นนิตยกาล

3. ปริจาคะ มีพระราชศรัทธาอุทิศสาหะในการกุศลบริจาคจตุบัจฉัยถวายแก่สมณพราหมณ์ เป็นการอุปถัมภ์พระศาสนาให้วัฒนาถาวร

4. อาชว มีพระราชอัธยาศัยซื่อตรง ดำรงอยู่ในสุจริตธรรม

5. มหุทวิ มีพระราชอัธยาศัยอ่อนโยนสุภาพต่อไพร่ฟ้าประชาชน

6. ตป มีพระราชศรัทธาอุทิศสาหะสมทานอุโบสถศีลเป็นประจำทุกวันพระ

7. อุกุโธ มีพระหฤทัยเยือกเย็นไม่พิโรธโกรธซึ่งโดยผลุนผลัน

8. อวิหิ ส มีพระกรุณาประจำพระหฤทัย ไม่ทรงประพฤติเบียดเบียนใคร

ให้เดือดร้อน

¹ พงศาวดารลาว หน้า 42

9. ขนุกิ ทรงมีพระชันษัธรรมประจำพระหฤทัย

10. อวีโรธนั ไม่ทรงประพฤตึฝ่าฝืนลบล้างประเพณีและกฎหมายบ้านเมือง
(ชาตกฎฐกถา ภาค 8 หน้า 242)

ทศพิธราชธรรม 10 ประการนี้ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมาณุชิตชิโน-
รส พระองค์ผู้ทรงเป็นรัตนกวีเอกของชาติไทย ได้ทรงนิพนธ์เป็นบทลิลิตไว้อย่างไพเราะ
ยิ่งว่า

1. ทานั

พระเปรมปฏิบัติเบื่อง	ทศธรรมั ถ้วนแฮ
ทานวัตรพัศตุสรรรพ์	สั่งให้
ทวยถมิลมัวหมู่พรร	ฉิพกพวก แกลนนา
วันละวันทั้งไว้	หกห้างแห่งสถาน.

2. สีสั

เดสิงการกุศลสืบสร้าง	เบญจางค คีลเฮย
เนืองนัวัทธฎาวาง	ว่างเว้น
บำเพ็ญหฤทัยทาง	บุญเบือ บาปนา
แสวงสัคมักโมกษ์เร็น	รอกหรือสงสาร.

3. ปริจจาคั

สมภารพระก่อเกื้อ	การก ธรรมแฮ
ชินศาสนุปลัถัมภก	เพิ่มตั้ง
จตุรบัญญะยก	บริจาค ออกเฮย
อวยแต่ชุมชีทั้ง	ทัวแคว้นแขวงสยาม.

4. อาชชวั

พระงามอชฎภาพพร้อม	ไตรพิธ ทวารเฮย
ทางกมลภษิต	ชื่อชร้อง
บำเพ็ญเพิ่มสุจริต	เจริญสตัยั สงวนนา
ตั้งคคปลคเปลื้องช้อง	แต่คว้งถามี.

5. มททว
 ปรานีมาโนชน้อม
 ในนิกรชนช
 พระเอื้อพระเอ็นดู
 อคโทษโปรคเทศเกล้า
 มฤ
 ชุ่มแผ้ว
 โดยเที่ยง ธรรมนา
 ผิดพลังสั่งสอน.
6. ทป
 สักรอุโบสถสร้าง
 มาสประมาณวารถวิล
 อัญฐานกิกวิริยิน
 มละอิสริยสุขล้วน
 ประคิทิน
 สัตถ์วัน
 ทริยสังค กามเฮย
 โลกชรวงสรรเสริญ.
7. อกโกธ
 ทรงเจริญมิตรภาพเพียง
 ทิศทจรตทุกสถาน
 ชักสัตว์เสพย์สำราญ
 เย็นยั้งจันทรกานต์แก้ว
 พรหมาน
 แผ้วแผ้ว
 รมย์ทั่ว กันนา
 เกิดน้ำฉ่ำแสง
8. อวิทิส
 เสกข์แสงยกยศเยือกหล้า
 เพื่อพระกรรณาใน
 บกอปรบก่อภัย
 บานทุกหน้าด้วันหน้า
 แหล่งไฟท
 เขตข้า
 พิบติเบียด เบียนเฮย
 นอบนั้วถวายพร.
9. ชนติ
 ดาวรอธิวาสน์คำ
 คำฤกษ์ณวิโรธราที
 เพ็ญผลพุทธบารมี
 เนื่องโลกไทกเสื่อมร้อน
 ชนติ ธรรมฤ
 ชุ่นช้อน
 วิมุคิสุข แสงวงนา
 สิ้งร้ายฤพาพาน.

10. อวีโรธนั

พระญาณเขตเยี่ยงเป็อง	โบราณ รัตนนา
ในนิตยราชศาสตร์สาร	สืบไว้
บแปรประพศพิพาด	แพกฉบับ บรูพ์เซย
โดยชอบกอบกิจไ้	ธเรศตั้งแต่ปาง.
ไปวางขัตติยวัตรเว้น	สักอัน
ทั่วทศพิธราชธรรม	ท่านสร้าง
สงเคราะห์จัตุราบรร	ษัทสุข เสมอมา
สังคฤพัสคอุ่าง	สี่สี่สืบผล.

(เตลงพ่าย. หน้า 185-8)

ข. สังคหธรรม แปลว่า ธรรมอันเป็นหลักแหล่งการสงเคราะห์ หรือหลักการ
สังคัมสงเคราะห์ ซึ่งผู้เป็นพระมหากษัตริย์ หรือผู้ปกครองบ้านเมืองจะพึงถือเป็นหลักปฏิบัติ
เพื่อสงเคราะห์ไพร่ฟ้าประชาชนให้มีความร่มเย็นเป็นสุข และมีความจงรักภักดีต่อบ้านเมือง
สังคหธรรมนี้ มี 4 ประการ คือ

1. สสฺสเมธั สงเคราะห์ก้านการกสิกรรม (และอาชีพอื่น ๆ)
2. ปุริสเมธั สงเคราะห์ข้าราชการ ข้าราชการบริพาร
3. สมมาปาสี สงเคราะห์ก้านพาณิชย์การ
4. วาจาเปยยั สงเคราะห์ค้ำวยการกล่าวยกย่องเชิดชู¹

สังคหธรรม 4 นี้ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส รัตนกวี่
เอกของชาติไทย ได้ทรงนิพนธ์เป็นบทลิลิตไว้อย่างเพริศพร้งว่า

1. สสฺสเมธั

ชนไตแกลนกล้ากู่	โคไต
ทรงประสาทเสมอใจ	จ่ายถ้วน
ปางผลเพิ่มพูนใน	นาราชฎูร์ นั้นมา
ส่วนสืบหยิบยกถ้วน	หนึ่งไว้ในฉาง.

¹ ปรมฤทธิปณี หน้า 123 และสารฤทธิปกาสินี ภาค 2 หน้า 169-170.

2. ปรีติเมธ

เสนาภรณ์เนื่องเนกหน้า	ในสนม
ทั่วทุกหมู่ทุกกรม	แต่งตั้ง
ผจงแจกธารสารสม	สิ่งชอบ เขาแฮ
ทกมาสอาจช่วยครั้ง	ขวบสิ้นคราสอง.

3. สมมาปาส

โคปองพาดิษฐ์สร้าง	สินสุญ
เสนอลักษณเพื่อเอาทูน	ท่านให้
ไตรพระพรเพิ่มทวีคุณ	กินส่ง สองนา
ปวงราษฎร์นिरาศทุกซ์ไร	สว่างร้อนผ่อนเกษม.

4. วาจาปยุ

เฮมโหชมฤตยอื่น	โองการ ท่านดา
ในอเนกคณะบริพาร	ทุกหน้า
บ่หมิ่นประมาทสถาน	พฤติภาพ เขาแฮ
ควรปู่คู่ลุงน้ำ	หนึ่งนั้นบัดฑูร.

นिरุกคพี (ผลสังกทธรรม)

ไพบูลย์สงเคราะห์ถ้วน	ทวยชน
สังคฤหพัศทุผล	เพิ่มพ้อง
บำเพ็ญธราตล	โจรจืด แลแฮ
ทวารเหี้ยนปล่าลิมบ้อง	เกิดได้โดยถวิล.

(เตलगพ่าย. หน้า 188-9)

ก. จักรพรรดิวัตร แปลว่า พระราชจริยาวัตรของพระเจ้าจักรพรรดิ คือ จริยาวัตรนี้ พระเจ้าจักรพรรดิพึงยึดถือปฏิบัติ เพื่อเพิ่มพูนบุญญาภิภาพให้เจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไป จักรพรรดิวัตรนี้ มี 12 อย่าง คือ

1. อนุโทษนสุมิ พลกายสุมิ สงเคราะห์ชนในพระราชฐานและพวกพหูเทศนา
2. ขกฤตเยสุ สงเคราะห์กษัตริย์ซึ่งสวราชสมบัติอยู่ในเมืองชั้นเมืองออก

3. อนุญาตเสตุ สงเคราะห์กษัตริย์ทั้งปวงที่ตามเสด็จพระราชดำเนิน
4. พุราหมณคหิกเกตุ สงเคราะห์แก่พราหมณ์และคหบดี
5. เนคมชานปเทศุ สงเคราะห์แก่ชาวนิกมชาวชนบท
6. สมณพราหมณเสตุ สงเคราะห์แก่สมณพราหมณ์ทั้งปวง
7. มิกปุกชีตุ สงเคราะห์แก่เนื้อและนกทั้งปวง คือพระราชทานอภัยแก่เนื้อและ
นกทั้งปวง
8. อธมมการปฏิกุเชไป สงเคราะห์ห้ามปรามบุคคลในแว่นแคว้นขอบเขตอาณา
มิให้ประพฤติอธรรม มิให้กระทำความ
9. อธนานิ ธนุปรุพานิ สงเคราะห์แก่คนที่หาทรัพย์มิได้ ถวายพระราชทาน
ทรัพย์ให้ตามสมควร
10. สมณพราหมณเ อุปสงกมิตฺวา ปัญหาปุจฉนั ทรงพระอุทสาหเสด็จเข้า
ไปหาสมณะพราหมณ์ ทรงไต่ถามอรรถปริศนา ให้รู้จักบาปบุญ คุณโทษ ประโยชน์มิใช่
ประโยชน์
11. อธมมราคสฺส ปหานิ ทรงเว้นจากอธรรมราคะ คือเว้นจากการเสพงามกับ
ผี บ้า น้า ยาย กับเด็กหญิง และสตรีโกล้จะตาย เป็นต้น
12. วิสมโลกสฺส ปหานิ ทรงเว้นจากวิสมโลกะ คือไม่ละโมภโลกอยากได้
ของคนอื่นมาเป็นของตน¹

จักรพรรดิวัตร 12 อย่างนี้ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส
ได้ทรงประพันธ์เป็นบทลิลิตไว้อย่างไพเราะยิ่ง โดยทรงประพันธ์บรรยายเรื่องกุศลกรรมบท
10 ประการ ที่พระเจ้าจักรพรรดิจะพึงยึดถือและปฏิบัติตาม เพื่อบำรุงพระอัยยาศัยให้ประณีต
อันจะทำให้ทรงพระอุทสาหบำเพ็ญจักรพรรดิวัตรให้สมบูรณ์ต่อไป แล้วทรงประพันธ์
บรรยายจักรพรรดิราชตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

ประคินทินกรรมบทเบื่อง	ทศวงศ์ สันนา
สืบกุศลธรรมทาง	ถ้องแท้
จักรพรรดิวัตรวิริยางค์	ยุคี้เยียง แลฤา
ทวาทศพจน์พากย์แก้	ก่อเกื้อเผื่อผล.

¹ พระไตรปิฎกเล่ม 11 หน้า 65 และสมุญจกวีลาสิณี ภาค 3 หน้า 46

1. อนโทชนสฺมิ พลกายสฺมิ
 ชุมชนบริรักษ์ทั้ง
 ทั่วทุกนางทุกนาย
 ทรงขจัดอุปัทวันตราย
 ใจใส่ไปคำเช่า
 หญิงชาย
 ใฝ่ใฝ่
 บำราศ ทุกข์นา
 ชื่นหน้าอำโหม.
2. ขตฺกิเยสฺ
 บรรโลมเลี้ยงโลกค้ำ
 ในชัศตียะทุกขุน
 อำนวยรัตนวิบุลย์
 อาทิวราษหัยห้าว
 การุญ
 เขตแก้ว
 นานก แดเฮย
 เห็จเพียงลมผ่น.
3. อนนุเขตฺ
 เนิองนันทันราธิปผู้
 โดยเสด็จำเนนกง
 พระเอื้อพระอวยมง-
 คุรงศ์รตคชพาหนะให้
 เผ่าพงศ์
 คุ้มไ้
 กลยัว-ยานแฮ
 ห่อนเวุ่นเป็นเฉลิม.
4. พุราหฺมณคหปติเกสฺ
 เฝกิมผดุงชีพ้อพร้อม
 พัสตร์โกชน์โทคิกุณท์กอง
 นายกเหย้าปุ่นปอง
 สบสิ่งสารทลวัน.
 พราหฺมณเฝอง
 กอบถวัน
 ประโยชน์กรบ ครัวนเฮย
 เครื่องใช้ไปเหลือ.
5. เนคมชานปเทศ
 ผจงเจือแจจแจทั้ง
 ในนอกนัคมคามหมค
 ภิญโฎพระยศทท
 เย็นเฉกพรหฺมณัศฺรช้น
 ชนบท สันนา
 ขอบช้น
 ทิศรม ร้อนฤา
 เชิกฟ้าฟูฉาย.

6. สมณพราหมณเสตุ

ทวยหลายลอยบาปร้าง	วังับ รากฤา
บริสุทธีศีลสี่สรวรพี	สฤษฎีรัง
สมณะหนึ่งนามนับ	นามหนึ่ง พราหมณเณนา
นฤนารถอจาอวยทั้ง	สิ่งถ้วนบริชาร

7. มิกปฤชิตุ

อภัยทานท่านแต่งตั้ง	ทอสรรวรพี สัตว์เอย
มวลมฤคบัชีพรรวรกี	แม่ถ้าง
อย่าเริ่มอย่าริวัน	ทำโทษ มั่นแฮ
ห้ามบให้ไครมถ้าง	ลวงพันชนม์กษัย.

8. อธมมการปฤกษเไป

หฤททัยอนุเคราะห์ถ้วน	ทาสฤ
บาปสร้างสร้างบุญ	เชกทำว
เบญจาพิธไพรุ	โรยเรศ ลงฤา
เพราะเพื่อพระอานาจนิ้ว	หน่วงโน้มในฤศล.

9. อธนานิ ธนูปุพานิ

ชนโคใจชนชั้น	ธนแคลน
ทรงจ่ายรายทรวพีแสน	สิ่งให้
อวารณห์อณทวงแทน	หายิ่ง ยากแฮ
ชูปช่วยทวยธเรศไว้	เสื่อมร้อนรฤเฉ็ญ.

10. สมณพราหมณ อุปสงกมิกวา ปฤหาปฤจัน

ปวงเป็นบาพรคพร้อม	พรหมจรรย
มานะมละสบสรรวรพี	สิ่งแก้
เสด็จสู่ศึกษาธรรม	ตามโทษ คุณแฮ
เสร็จทราบบาปคุณแก้	ชอกช้อก้งขา.

11. อธมมวากสฺส ปทาน

ภูวนายกนารทเกล้า	กระษัตริย์
ซจัตจากอธรรมวากี	เกลียดใกล้
ทุจวิทรากฤตี	โดยกล่าว ไฉนา
ทวอัครมนิยถานไท้	ธิดาร้างห่างชวน.

12. วิสุมโลกสฺส ปทาน

ไปศลมหิจฉภาพเอื้อ	เอาสาร ทรัพย์เฮย
แห่งบิให้เหตุพาล	โอบอ้าง
โดยกิจกอบผลการ	ปองประโยชน์ ทนนา
นามวิสุมโลกมล้าง	เล่ห์หันดามิ.
พิธิตวาทศพร้อง	พรรณนา นินา
จักรพรรดิวัตรจรรยา	ชื่อชั
เรื่องรุ่งราชกฤษฏา	ธิดารเกียรติ เกวิกแซ
เจริญสวัสดิ์ชัตติเยศกั	ก่อสร้างสืบแสง.

(แสดงพ่าย หน้า 190-194)

ง. ราชจริยาธรรม แปลว่า จริยาธรรมของพระมหากษัตริย์ หรือธรรมที่พระมหากษัตริย์พึงประพฤติปฏิบัติตาม เพื่อเป็นบัจจัยให้ไปเกิดในสุคติในสัมปรายภพราชจริยาธรรมนี้มี 10 อย่าง คือ

1. มาตาศิขุสฺส ทรงประพฤติธรรมต่อพระชนกและพระชนนี คือทรงอุทิศหาปฏิบัติบำรุงเลี้ยงดูพระชนกและพระชนนีด้วยความเคารพนอบน้อม สำเร็จเป็นมาตาศิขุสฺสฐานธรรม

2. ปุคฺคเตสฺส ทรงประพฤติธรรมต่อพระโอรสธิดา คือทรงอบรมสั่งสอนไม่ให้กระทำชั่ว ให้ตั้งอยู่ในคุณงามความดี ให้เกิดอุทิศหาศึกษาศิลปวิทยา ทรงจัดการให้มีการอภิเษกสมรสตามควรแก่วัย และทรงมอบราชสมบัติให้ในกาลอันสมควร

3. ทาเวสฺส ทรงประพฤติธรรมต่อพระอัครมเหสี คือทรงยกย่องนับถือ ไม่ดูหมิ่นเหยียดหยาม ไม่ทรงประพฤตินอกพระหทัย มอบความเป็นอิสระให้ พระราชทานเครื่องประดับตกแต่งให้

4. มิตตามจุเจตุ ทรงประพฤติกิรรมต่อพระสหายและอำมาตย์ คือทรงสงเคราะห์ ค้ำยสังหวักฤธรรม 4 ประการ คือ (1) ทานี พระราชทานสิ่งของที่ควรให้ตามควรแก่ฐานะ และกาลสมัย (2) นียวาจา ทรงเจรจาปราศรัยด้วยพระวาจาสุภาพไพเราะ (3) อตถจริยาทรง อำนวยสิ่งที่เป็นประโยชน์ให้ (4) สมานตุคตา มีพระราชหฤทัยเสมอต้นเสมอปลายทั้งในยาม สุขและทุกข์ กับทรงดำรงมั่นอยู่ในสัจจธรรม มีพระวาจาไม่คลาดเคลื่อน

5. วาหเนสุ พลเส จ ทรงประพฤติกิรรมต่อสัตว์พาหนะและเหล่าพยุหเสนาคือ ทรงบำรุงสัตว์พาหนะให้มีความอุดมสมบูรณ์ ใช้การใช้งานแต่พอควร ทรงส่งเสริมเหล่า พยุหเสนา ด้วยการพระราชทานสิ่งของเครื่องอุปโภคบริโภค และยศศักดิ์ เป็นต้น ตามควร แก่ฐานะ

6. คาเมสุ นิกเมสุ จ ทรงประพฤติกิรรมต่อมวลไพร่ฟ้าประชาชนชาวบ้านชาน นิยม ค้ำยไม่ทรงเบียดเบียนลงโทษโดยมิชอบธรรม และไม่ทรงกดขี่ข่มเหงบีบบังคับเอาภาษี อากร เป็นต้น

7. รัฐเรสุ ชนปเทศ จ ทรงประพฤติกิรรมในรัฐและชนบท คือไม่ทรงกระทำ ให้รัฐและชนบท (มณฑล) ให้ลำบากเดือดร้อนโดยใช่เหตุ ทรงมีพระหฤทัยมุ่งประโยชน์แก่ รัฐและชนบทเป็นที่ตั้ง

8. สมณเส พุราหมณเส จ ทรงประพฤติกิรรมต่อสมณะและพวกพราหมณาจารย์ คือทรงอุปถัมภ์สมณะพราหมณ์ค้ำยจตุบัจจยมิได้ขาด

9. มิกปุกชีสุ ทรงประพฤติกิรรมต่อหมู่เนื้อและนก คือทรงพระราชทานอภัยแก่ หมู่เนื้อและนก ทรงห้ามปรามมิให้ใครทำอันตรายแก่สัตว์เหล่านั้น

10. สมจริยธมมึ ทรงประพฤติกิรรมจริยา คือทรงดำรงมั่นอยู่ในกุศลกรรมบถ 10 ประการ สำเร็จเป็นกายสุจริต วจิตสุจริต มโนสุจริต มีพระหฤทัยเปี่ยมด้วยพรหมวิหาร ธรรมต่อไพร่ฟ้าประชาชนโดยทั่วหน้า. (ชาติกกุฎฐคา ภาค 7 หน้า 353)

หลักการทางพระพุทธศาสนา สอนไว้ว่า พระมหากษัตริย์องค์ใดทรงปกครอง บ้านเมืองโดยธรรม คือทรงดำรงมั่นอยู่ในทศพิธราชธรรม 10 ประการ สังคหธรรม 4 จักรพรรดิวัตร 12 และราชจริยาธรรม 10 ประการดังกล่าวมานี้ พระมหากษัตริย์องค์นั้นชื่อว่า ทรงเป็น “ธรรมิกมหาราช” หรืออย่างที่ชาวไทยสมัยโบราณเรียกว่า “พญาธรรม”

อาณาจักรของพระองค์จะเจริญรุ่งเรืองยิ่ง ไพร่ฟ้าประชาชนภายในขอบเขตชั้นตีสี่มา ซึ่งอยู่ภายใต้พระบรมโพธิสมภาร ก็มีความร่มเย็นเป็นสุขโดยทั่วหน้า จะมีสิทธิเสรีในการดำเนินชีวิตอย่างสมบูรณ์

หากเราพิจารณาตามหลักฐานทางศิลาจารึกตลอดจนหลักฐานทางโบราณคดีอื่น ๆ โดยทั่วถ้วน ก็จะเห็นว่าพ่อขุนรามคำแหงเป็นกษัตริย์มหाराชของไทยองค์หนึ่ง ที่มีพระจริยาวัตรมีพระราชประวัติอันงดงาม โดยพระองค์ทรงดำรงมั่นอยู่ในคุณธรรมตามหลักการทางพระพุทธศาสนาตั้งแต่วินิจฉัย จึงทำให้อาณาจักรสุโขทัยกว้างใหญ่ไพศาล มีความเจริญรุ่งเรืองและเป็นปัจจัยต่อเนื่องมาพาให้ชาติไทยดำรงคงเป็นเอกราช มีความเจริญรุ่งเรืองต่อมาตราบเท่าทุกวันนี้ จึงควรที่ประชาชนชาติไทยจะได้เฉลิมพระเกียรติของพระองค์ไว้ในประวัติศาสตร์ว่าพระองค์ทรงเป็น “พระเจ้ามหาราช” พระองค์หนึ่งของชาติไทย

อันที่จริง นับเป็นโชคดียิ่งอย่างมหาศาล ที่ประชาชนชาติไทยได้เทอดทูนองค์พระมหากษัตริย์เป็นพระประมุขของชาติตลอดมา นับตั้งแต่สมัยโบราณมาตราบเท่าทุกวันนี้ โดยเฉพาะตั้งแต่สมัยสุโขทัยมา พระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ก็ทรงเป็นพุทธมามกะ องค์เอกอัครศาสนูปถัมภก พระมหากษัตริย์ไทยส่วนมากจึงมีพระราชจริยาวัตรงดงาม สมกับเป็นที่เคารพสักการะ เป็นจุดรวมใจของชาติไทยตลอดมาทุกยุคทุกสมัย โดยพระมหากษัตริย์ทรงดำรงมั่นอยู่ในคุณธรรม คือ ทศพิธราชธรรมเป็นต้นตั้งแต่วินิจฉัย ประเทศไทยภายใต้พระบรมโพธิสมภารขององค์พระมหากษัตริย์ จึงคงดำรงเอกราชมั่นคง เป็นปึกแผ่นแน่นหนา ประชาชนมีความร่มเย็นเป็นสุขอย่างเห็นอยู่ในบัดนี้

เฉพาะในปัจจุบันก็เป็นที่ประจักษ์แก่ตาแก่ใจของประชาชนชาติไทยแล้วว่าประเทศเพื่อนบ้านของเรากำลังเดือดร้อนทุกหย่อมหญ้า บ้านเมืองกำลังลุกเป็นไฟ แต่ประเทศไทยหาเป็นเช่นนั้นไม่ ยังคงอยู่สงบสุขตลอดมา ทั้งนี้เราจะเห็นเป็นอย่างอื่นไม่ได้นอกจากจะเห็นว่า เป็นด้วยคุณพระศรีรัตนตรัยและพระบรมโพธิสมภารขององค์พระประมุขของชาติไทยคุ้มครองบป้องกันไว้ ประกอบกับชาวไทยทั้งชาติมีศรัทธาแรงกล้ายึดมั่นอยู่ในคุณพระศรีรัตนตรัยและเคารพสักการะองค์พระประมุขของชาติโดยทั่วกันนั่นเอง.